

WIADOMOŚCI TARNOWSKIE

Ilustrowany tygodnik polityczny, gospodarczy, społeczny i informacyjny.

Rok VII.

Tarnów, sierpień 2011 r.

Nr. 26

Redakcja i Administracja: Urząd Miasta Tarnowa, Wydział Marki Miasta, ul. Rynek 7, 33-100 Tarnów

Powrót do sokolego gniazda...

Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” I w Tarnobrzegu położyło nieocenione zasługi dla rozwoju kultury fizycznej wśród mieszkańców miasta oraz przygotowania społeczeństwa do długo wyczekiwanego momentu dziejowego, jakim było odzyskanie przez Polskę niepodległości. Współcześnie tradycję tarnobrzegskich sokółków kontynuuje Polskie Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół – Świat Pracy” w Tarnobrzegu, które po ponad 70 latach wraca do dawnego gniazda sokolstwa tarnobrzegskiego. Na fotografii tarnobrzegscy druhowie w sokolich czarnach (pierwsza dekada XX wieku). W środku burmistrz Tarnobrzegu, Tadeusz Tertel (drugi rząd od góry, siódmy od lewej strony).

Z KART HISTORII TARNOWSKIEJ SOKOLNI, CZYLI SIEDZIBY MELPOMENY...

W 1883 r. powstało w Tarnowie Towarzystwo Gimnastyczne „Sokol”, jako druga, po lwowskiej, tego rodzaju organizacja w Galicji. Niezwykle popularny w dobie autonomii galicyjskiej ruch sokoli miał na celu nie tylko krzewienie kultury fizycznej, ale również propagowanie wartości patriotycznych. Działalność o takim charakterze posiadała niebagatelne znaczenie, zważywszy, że był to okres zaborów. Od początku istnienia tarnowskie gniazdo „Sokoła” starało się o pozyskanie własnego budynku. 7 grudnia 1895 r. oddano do użytku budynek Polskiego Towarzystwa Gimnastycznego „Sokol” w Tarnowie, tegoż samego, który dzisiaj służy mieszkańcom naszego miasta jako teatr. Ten „sokoli” ślad w historii budowli przypomina dzisiaj tablica pamiątkowa, ufundowana staraniem kontynuującego tarnowskie sokole tradycje – Towarzystwa Gimnastycznego „Sokol-Świat Pracy”, którą w 2003 roku – na 120-lecie istnienia organizacji, wmurowano na budynku teatru. Z początkami budowy gmachu wiąże się pewna, obrosła później w legendę, anegdota. Mianowicie w roku 1884 członek „Sokoła”, druh Stanisław Podolecki, urzędnik Kasy Oszczędnościowej Miasta Tarnowa, uczestnicząc w ćwiczeniach organizowanych przez Towarzystwo „Sokol”, znalazł w sali gimnastycznej woreczek z 14 centami. Ponieważ nikt nie rościł sobie praw własności do zguby, znalazca przeznaczył je na Fundusz budowy własnej sali „Sokoła”. Ignacy Przybyłkiewicz tak wspominał to „epokowe” dla Towarzystwa wydarzenie: *Myśl tę przyjęto z entuzjazmem i już tej samej godziny złożono 2 zł., dnia 18 listopada wynosiła już kwota budowy sali 12 zł. 83 ct. I tak powoli początkowo wzrastał ów fundusz – dnia 15 marca 1888 r. wzrósł do wysokości 2 601 zł. Nikt z członków nie myślał, aby rzucone słowa tak się opocentowały, niektórzy myśleli w duchu nie uda się, opierając się na tym, że w Tarnowie wiele rzeczy nie udaje się, a dziś ci co powątpiewali wszelkimi siłami popierają myśl Sokolów.* Od tego wydarzenia kwestia budowy własnej sali stała się jednym z priorytetów tarnowskiego „Sokoła”. Wśród architektów powstającego blisko 10-lat gmachu byli: Szczęsny Zaręba, Stanisław Rotter, Janusz Rypuszyński, Adolf

Stapf, Walenty Adamski. Blisko 1/3 funduszy potrzebnych na jego budowę pochodziło ze składek członków organizacji, resztę pokryły darowizny i kredyty. Parcele budowlaną podarowała Towarzystwu w 1892 r. Rada Miejska. Jak już zostało wspomniane, budynek oddano do użytku 7 grudnia 1895 roku. Styl, w jakim wybudowano gmach mieścił się w europejskim nurcie architektonicznym, nawiązującym do dojrzałego, włoskiego renesansu. Mieszcząca się w budynku „Sokoła” sala gimnastyczna posiadała rozmiary: 16,86 m długości, 9,10 m szerokości i 4,76 m wysokości. Oprócz ćwiczeń gimnastycznych w sokolni odbywały się wykłady, odczyty, okolicznościowe uroczystości, zebrania, a od 1903 r. zaczęto w nim wystawiać sztuki teatralne. W wyniku działań militarnych w okresie I wojny światowej budynek tarnowskiego „Sokoła” doznał znacznych uszkodzeń. Stacjonujące w Tarnowie wojska wykorzystywały go jako m.in. jako koszary dla żołnierzy, szwalnię, kuchnię polową, a nawet cerkiew.

W dwudziestolecie międzywojennym budynek został przebudowany i służył tarnowskim sokołom do 1939 r. Po wojnie decyzją nowych, komunistycznych władz miasta stał się siedzibą Miejskiego Domu Kultury, a później Teatru im. L. Solkiego. W latach 1958 - 60 dawna sokolnia została przebudowana i uzyskała nowy wygląd. Kolejne zmiany w wyglądzie i architekturze budowli nastąpiły w latach 2009-2011. Gruntowna przebudowa budynku Tarnowskiego Teatru im. L. Solkiego została sfinansowana dzięki środkom unijnym oraz z budżetu miasta Tarnowa. Skalę tych prac trafnie określił Prezydent Tarnowa Ryszard Ścigała, który podczas uroczystości otwarcia odnowionego gmachu stwierdził, iż: „dokonała się tu nie modernizacja, a rewolucja”. Tym samym po 116 latach od momentu oddania budynku do użytku publicznego, nadal służy on społeczności Tarnowa, a dzięki niedawnym zmianom stał się ponownie jednym z najbardziej nowoczesnych i reprezentacyjnych obiektów miejskich.

Oni byli druhami tarnowskiego „Sokoła”...

Tadeusz Tertil (1864-1925) – jeden z najwybitniejszych burmistrzów miasta Tarnowa. Funkcję burmistrza pełnił w okresie od 15 stycznia 1907 r. do 25 października 1923 r. Przyczynił się do sukcesu gospodarczego i rozwoju miasta w latach poprzedzających wybuch I wojny światowej. Był posłem do galicyjskiego Sejmu Krajowego i Rady Państwa w Wiedniu. W latach 1900-1906 pełnił funkcję Prezesa Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” I w Tarnowie. Jako burmistrz wykazał się również bohaterską postawą w okresie rosyjskiej okupacji miasta, był gorącym patriotą wspierającym polski czyn legionowy. Wchodził w skład prezydium Polskiej Komisji Likwidacyjnej w Krakowie, na czele której stał W. Witos. Dzięki jego inicjatywie 30 października 1918 r. tarnowska Rada Miejska przyjęła uchwałę „o niepodległości Tarnowa”.

Ignacy Przybyłkiewicz (1846-1898) – nauczyciel gimnazjalny, pracownik Kasy Oszczędności w Tarnowie, adiunkt policji miejskiej w tarnowskim magistracie. Był prekursorem rozwoju kultury fizycznej w Tarnowie. Zainicjował utworzenie TG „Sokół” w Tarnowie (1883), był wieloletnim kierownikiem ćwiczeń „Sokoła”, w którym utworzył sekcje: gimnastyczną, strzelecką, szermierczą, cyklistyczną, łyżwiarską. Organizował dla dzieci i młodzieży tzw. korpusy wakacyjne. Był osobą niezwykle cenioną i popularną wśród mieszkańców Tarnowa. Jego imieniem nazwane były planty przy dworcu PKP w Tarnowie oraz boisko KS Tarnovia. Od 1931 r. jedna z ulic na Piaskówce nosi jego imię.

Tradycja zobowiązuje

Polskie Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół-Świat Pracy” powstało się w Tarnowie w 1995 roku, w środowisku byłych działaczy NSZZ „Solidarność” skupionych wokół biuletynu „Świat Pracy”. Od momentu powstania ideałami i formami działalności nawiązuje do chlubnej tradycji tarnowskiego „Sokoła”. Inicjator reaktywacji ruchu sokolego w Tarnowie, a zarazem prezes Towarzystwa, Andrzej Olejnik, mówiąc o początkach odtwarzania organizacji, wspomina: *Bazą dla nas była dobra pamięć o Towarzystwie, o „Sokolach”, którzy kulturę osobistą oraz miłość do Ojczyzny pielęgowali i przekazywali młodym. Ta pamięć i mit który po Sokole pozostał oraz praktyczna, acz niewielka pomoc „Solidarności” stały się zaczątkiem Polskiego Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół-Świat Pracy”.*

Obecnie po ponad 15 latach działalności Towarzystwo stara się wypełniać swoją misję, działając w obszarach sportu masowego i kultury. W ramach stowarzyszenia działają następujące sekcje: sekcja sportowa (kierownik Wojciech Obrzut), sekcja turystyki kolarskiej (kierownik Piotr Zieliński), sekcja kulturalno-oświatowa (kierownik Lucyna Olejnik), sekcja wojskowa – GRH im. 16. Pułku Piechoty (kierownik Mateusz Olejnik) oraz, istniejący od ubiegłego roku oddział w gminie Tarnów (kierownik Marek Zaranek), przy którym działa nowa sekcja sportowa (kierownik Jan Radliński).

Obok regularnych ćwiczeń i uczestnictwa w zawodach, członkowie Towarzystwa organizują liczne przedsięwzięcia sportowe i kulturalne, przeznaczone dla mieszkańców miasta i regionu. Do najważniejszych należą: coroczna pielgrzymka rowerowa na Jasną Górę, rajd rowerowy im. T. Tertila, Przegląd Poezji i Pieśni Patriotycznej, tarnowska edycja ogólnopolskiej

akcji „Polska Biega” czy Sokoli Miting Pływacki. Sekcja turystyki kolarskiej słynie również z długodystansowych wypraw rowerowych m.in. na Sycylię, do Portugalii, Norwegii, Bułgarii, Litwy, Niemiec, Danii, Islandii, Ziemi Świętej i wielu innych. Swoistą elitę sekcji tworzy „Klub 200”, do którego przynależą kolarze, którzy jednego dnia przejechali trasę 200 km.

Towarzystwo od początku swojego istnienia starało się przypominać mieszkańcom Tarnowa i regionu o zapomnianych związkach gmachu tarnowskiego teatru z dziejami „Sokoła”. Służyło temu między innymi ufundowanie tablicy pamiątkowej, która została odsłonięta w 120. rocznicę powstania organizacji w Tarnowie, na ścianie budynku, od ulicy Legionów. Również symbolicznym nawiązaniem do tej tradycji było organizowanie cyklicznych Przeglądów Poezji i Pieśni Patriotycznej z okazji święta narodowego 3 Maja, właśnie w budynku teatru. Obecnie, dzięki przychylności władz Miasta Tarnowa i Dyrekcji Teatru im. L. Solńskiego, „Sokół” powrócił po 72 latach do dawnej sokolni. Jedno z pomieszczeń w budynku przeznaczone zostanie na siedzibę Towarzystwa, a w holu powstanie wystawa poświęcona niezwyklej historii gmachu, który powstał jako miejsce służące krzewieniu kultury fizycznej a obecnie służy kulturze „wyższej” i jest „świątynią” Melpomeny...

Kontakt z PTG
„Sokół – Świat Pracy” – ptgsokol-swiatpracy@gmail.com. Informacje o działalności organizacji można znaleźć na stronie internetowej:
<http://www.sokol-swiat-pracy>

Solski z tradycjami

We wrześniu 1945 roku, w nowo powstałym Miejskim Domu Kultury, który ulokowano w budynku dawnego „Sokoła” powstał Stary Teatr Domu Kultury, a od 28 października tegoż roku, działał już pod nazwą Teatr Miejski im. Ludwika Solskiego. Na używanie swego nazwiska w nazwie tarnowskiego teatru Mistrz wyraził osobistą zgodę. Teatr zainaugurował swoją działalność premierą „Zemsty” A. Fredry w reżyserii samego Ludwika Solskiego, który wystąpił także w roli Dydalskiego.

Pierwszym kierownikiem nowej placówki teatralnej został Tadeusz Sereżyński. Kierownictwo artystyczne spoczywało w rękach m.in. Marii Polatowskiej. W roku 1946 patronat nad teatrem objął zarząd miejski, a dyrektorem został Zbigniew Misiągiewicz. W 1948 roku dyrekcję teatru przejął Zbigniew Wojtarowicz

1 stycznia 1954 roku teatr uzyskał osobowość prawną jako placówka zawodowa w formie Towarzystwa Dramatycznego. Pierwsza premiera zawodowego teatru odbyła się 27 marca 1954 roku, była to adaptacja „Świerszcza za kominem” K. Dickensa w reżyserii Romany Bohdanowicz, która od 1952 roku była także dyrektorem teatru.

Pierwszy rok pracy teatru w Tarnowie jako placówki zawodowej zaowocował czterema premierami. W 1955 roku dyrekcję Teatru objęła Irma Gulska. Wówczas większość spektakli grano poza siedzibą teatru i były to między innymi adaptacje poematu A. Puszkina „Eugeniusz Oniegin” i sztuka E. Korzeniowskiego „Panna męczatka”.

W 1957 roku, na mocy aktu ministerialnego, upaństwowiono teatr w Tarnowie, zmieniając dotychczasową nazwę na Państwowy Teatr Ziemi Krakowskiej im. Ludwika Solskiego. Z dniem 1 października 1958 roku teatr zawiesił swoją działalność ze względu na zły stan budynku. Wznowienie działalności teatru, po blisko dwuletniej przerwie, nastąpiło 1 października 1960 roku, pod nowym kierownictwem artystycznym Kazimierza Barnasia.

W latach 1970-1971 dyrektorem teatru był Józef Margala. Podczas jego kadencji nastąpił drugi, ostatni etap rozbudowy budynku teatralnego. W tym czasie Teatr nie przerywał dzia-

łalności artystycznej, spektakle grano m.in. w sali teatralnej tarnowskiego Pałacu Młodzieży. 18 stycznia 1972 roku, pod dyrekcją Ryszarda Smożewskiego, nastąpiło otwarcie nowej sceny i nowego sezonu teatralnego. Odremontowany budynek teatru otrzymał nową elewację frontową, małą scenę na 70 miejsc, przestronne foyer, zmodernizowaną salę widowiskową na czterysta miejsc, scenę, garderoby i rozbudowane zaplecze.

W 1988 roku nowymi dyrektorami Tarnowskiego Teatru mianowano aktorów teatralnych i filmowych z Łodzi Józefa Zbiróga (dyrektor naczelny) i Barbarę Wałkównę-Zbiróg (dyrektor artystyczny). Swoją działalność nowa dyrekcja rozpoczęła od „Antygony” J. Anouilh’a. Dyrektor Józef Zbiróg kontynuował – rozpoczętą przez Smożewskiego – edukację teatralną dzieci i młodzieży, lecz już w zmienionej formie, mianowicie w postaci „Sceny Młodego Widza”, którą realizowano do 1990 roku.

W listopadzie 1990 roku dyrektorem teatru został młody reżyser Wiesław Hołdys. Znaczącym spektaklem z tego okresu było widowisko dla dzieci „Mio, mój Mio” A. Lingren w reżyserii W. Fełenczaka i scenografii K. Maya. W 1991 roku teatr był organizatorem Tarnowskich Spotkań Teatralnych „Dialog 91”.

Pod koniec 1991 roku obowiązki dyrektora przejął związany od kilku lat z Tarnowskim Teatrem - Jan Borek, który w marcu roku następnego został dyrektorem naczelnym, natomiast dyrektorem artystycznym Jacek Andrucki.

W 1994 roku uroczyste obchody czterdziestolecia zawodowej sceny rozpoczęła premiera „Idioty i innych” według F. Dostojewskiego w reżyserii J. Andruckiego, wystawiona podczas Międzynarodowego Dnia Teatru.

W wrześniu 1995 roku nastąpiła kolejna zmiana na stanowisku dyrektora Tarnowskiego Teatru, które objął reżyser i aktor Jerzy Sopoćko. Władze samorządowe Tarnowa podjęły wówczas decyzję o wprowadzeniu do kalendarza imprez Ogólnopolskiego Festiwalu Komедii TALIA. Autorem pomysłu był Andrzej Pacuła, a Tarnowski Teatr stał się głównym organizatorem Festiwalu.

Rok 1998 był dla tarnowskiej sceny początkiem budowania nowego zespołu i repertuaru przez nowego dyrektora naczelnego i artystycznego Stanisława Świdra. Kolejnym dyrektorem, w 2003 roku został Wojciech Markiewicz.

Od lipca 2008 roku do maja 2011 roku dyrektorem naczelnym i artystycznym Tarnowskiego Teatru był aktor i reżyser Edward Żentara.

W okresie od maja 2009 roku do kwietnia 2011 roku trwała przebudowa siedziby głównej teatru. Na czas trwania remontu Teatr znalazł swoją tymczasową scenę w odremontowanej sali w Pałacu Młodzieży oraz w piwnicach Tarnowskiego Centrum Kultury.

Po modernizacji teatralny budynek zyskał zupełnie nową, przeszkloną elewację od strony ulicy Mickiewicza. Zmienił się układ niektórych pomieszczeń teatralnych. Widownia teatralna przybrała kształt amfiteatralny. Duża scena została wyposażona w urządzenia oświetlenia sceny, obsługiwane za pomocą komputerowego pulpitu sterowniczego. Nowy teatr to również duże, przestronne foyer z zamontowanym systemem wystawienniczym, w przestrzeni którego organizowane są wystawy tarnowskiego Biura Wystaw Artystycznych.

Nowa scena została zainaugurowana, 14 kwietnia 2011 r., przedstawieniem „Kwartet dla czterech aktorów” Bogusława Schaeffera, a pierwszą premierą przygotowaną przez tarnowski zespół w nowym budynku był „Tajemniczy ogród” Frances Hodgson Burnett w reżyserii Tomasza Obary.

Od lutego 2011 roku, Tarnowski Teatr rozpoczął realizację projektu pod nazwą „Cztery Talie Roku”, współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013.

W ramach projektu Tarnowski Teatr przygotował cztery propozycje 1) **Talia bez barier** - adresowana do dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością oraz dzieci i młodzieży pełnosprawnej. 2) **Mała Talia** - adresatami tej części Projektu są dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym. 3) **Ogólnopolski Festiwal Komедii TALIA** 4) **Talia - Korzenie** - przegląd zespołów amatorskich o charakterze regionalnym.

TARNOWSKI TEATR IM. LUDWIKA SOLSKIEGO ZAPRASZA OD WRZEŚNIA 2011

Spektakle
- Kolega Meła Gibsona (premiera)
- Mały Książę
- Tajemniczy Ogród
- Brat Naszego Boga
- Cęła Ojca Maksymiliana
- Szyc (18+)

Koncerty
- Jacek Wójcicki
- Alosza Awdiejew

JUŻ W PAŹDZIERNIKU - XV OGÓLNOPOLSKI FESTIWAL KOMEDII TALIA

Zabierz rodzinę i znajomych do Teatru!
Ciekawy repertuar, nowoczesny budynek, atrakcyjne ceny biletów!
Obiekt przyjazny dla niepełnosprawnych i osób starszych.

Szczegółowy i aktualny repertuar:
www.teatr.tarnow.pl

Znajdź nas:
www.facebook.com/tarnowskiteatr
<http://nk.pl/#profile/40107906>
www.youtube.com/user/tarnowskiteatr

MECENAS TEATRU

Tarnowski Teatr im. Ludwika Solskiego, 33-100 Tarnów, ul. Mickiewicza 4
Sekretariat tel./fax 14 688 32 88/ sekretariat@teatr.tarnow.pl
Biuro Promocji i Organizacji Widowni /Kasa Biletowa tel. 14 688 32 87/
promocja@teatr.tarnow.pl